

fesora Nedima Šarca mladim saradnicima Instituta, koji su do tada samo čitali njegove knjige. U decembru 2007. nije ga bilo s nama. Uljudno se ispričao, ali nam je poželio uspjeh u radu.

Nama sada ostaje da mu se zahvalimo na svemu što je činio za nas, za razvoj historijske nauke, za razvoj naših naučnih institucija (prije svih Instituta za istoriju, ali i Fakulteta političkih nauka i Historijskog muzeja Bosne i Hercegovine). Također smo mu zahvalni na pozitivnom ličnom primjeru načina rada i životnog stila. Hvala, profesore! Od Vas smo imali šta naučiti! ■

Husnija Kamberović

DR. RASIM HUREM (1927-2008)

Devetog jula 2008. godine zauvijek nas je napustio naš prijatelj i kolega, višegodišnji naučni saradnik dr. Rasim Hurem. Rođen je u Rogatici 15. decembra 1927. godine.

Osnovno školovanje završio je u rodnom mjestu, srednjoškolsko u Mostaru (Učiteljska škola), a Filozofski fakultet Odjek za historiju u Sarajevu 1958. godine.

Nakon nekoliko godina učiteljovanja i diplomiranja na Filozofskom fakultetu, zaposlio se u Institutu za proučavanje istorije radničkog pokreta. Institut je počeo sa radom 1. januara 1959. godine, a istog datuma u njemu je zasnovao radni odnos Rasim Hurem. Zbog toga se dr. Rasim Hurem može smatrati jednim od osnivača i utemeljivača Instituta za proučavanje istorije radničkog pokreta. S malim prekidom od dvije godine (od avgusta 1960. g. do 1. 12. 1962. g. radio je u Radničkom univerzitetu u Zenici). Najveći dio radnog staža, ukupno 29 godina, proveo je u Institutu u kojem je penzioniran 1. februara 1992. godine. Ubrzo nakon penzioniranja dr. Rasim Hurem je bio prisiljen napustiti svoj stan na Grbavici i preseliti u slobodni dio grada. Od 1. novembra 1992. do 15. juna 1996. godine bio je angažiran u Ministarstvu odbrane Republike BiH. Nekoliko godina poslije Dayton, kao gostujuć profesor, predavao je savremenu istoriju na Filozofskom fakultetu u Tuzli.

U Institutu za istoriju je stekao sva naučna zvanja, od asistenta do naučnog saradnika.

Za vrijeme rada u Institutu biran je u sve naučne i samoupravne organe (Naučno vijeće, Savjet, Upravni odbor). Bio je član redakcije časopisa *Prilozi* i učestvovao je u uređivanju nekoliko drugih stručnih časopisa i edicija. Bio je aktivan u radu staleških udruženja kao što su “Društvo historičara Bosne i Hercegovine”, “Odbor za historijsku nauku ANUBiH” i drugim. Učestvovao je i aktivno sudjelovao na više naučnih skupova, savjetovanja i okruglih stolova u zemlji i inostranstvu. Dobitnik je ordena za rad i godišnje nagrade za najbolje izdanje izdavačkog preduzeća “Svjetlost” u Sarajevu za knjigu *Kriza NOP-a u Bosni i Hercegovini krajem 1941. i početkom 1942. godine*.

Dr. Rasim Hurem se bavio savremenom historijom (Drugi svjetski rat) i u tom širem dijapazonu historijom NOR-a (NOP-a u Jugoslaviji odnosno Bosni i Hercegovini od 1941. do 1945. godine).

Detaljnija saznanja problematike i metodologije naučnih istraživanja historije Drugog svjetskog rata dopunio je studijskim boravkom na Beogradskom univerzitetu (Filozofski fakultet) 1964. godine, u Institutu za historiju Poljske akademije nauka u Varšavi 1966. i desetomjesečnom specijalizacijom historije istočne i jugoistočne Evrope na Bečkom univerzitetu 1974. godine (mentor prof. dr. Richard Plaschka).

U naučnom opusu dr. Rasima Hurema najveći dio radova odnose se na historiju Bosne i Hercegovine od 1941. do 1945. godine. Posebnu pažnju posvetio je ustanku u Bosni i Hercegovini 1941. i specifičnostima ustanka. Naučni opus je impresivan i iznosi oko 80 bibliografskih jedinica. Odlike njegovog historiografskog opusa su čvrsta dokumentarna utemeljenost, faktografsko bogatstvo i analitička minucioznost.

Svojim radovima dr. Rasim Hurem doprinio je osvjetljavanju mnogih segmenata i pojedinih aspekata ustanka 1941. na teritoriji Bosne i Hercegovine u prvim, najburnijim i presudnim godinama NOP-a. Zapazio je i ukazao na više značajnih pitanja nastanka i razvoja NOP-a i nastojao da sopstvenim naučnim naporom pruži na njih odgovore. Teme i sadržaji većine objavljenih radova dr. Rasima Hurema pokazuju da su njegovu pažnju posebno privlačile karakteristike i osobenosti NOP-a u pojedinim dijelovima Bosne i Hercegovine 1941-1942. godine. U svojim radovima, posebno u doktorskoj disertaciji, dr. Rasim Hurem je postavio nekoliko teza, zapravo hipoteza koje su svojevremeno bile predmet polemike i doživjele kontroverzne ocjene. Naime, neki stavovi i zaključci u doktorskoj disertaciji, koja je odbranjena na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1970. (*Kriza NOP-a u BiH krajem 1941. i početkom 1942. godine*) a publikovana 1972. godine, naišli su na različite, pozitivne i negativne ocjene. Za tzv. “lijeva skretanja” i krizu NOP-a autor je indirektno okrivio najviše rukovodstvo i pojedine rukovodeće ličnosti. Partijski vrh je zahtijevao da autor izvrši korekciju svojih stavova. S tim u vezi, u Institutu je organizovana diskusija o knji-

zi dr. Rasima Hurema, u kojoj je, uključivši autora, učestvovalo 13 članova naučnog dijela kolektiva. Rasprava, koja je bila na akademskom nivou, uglavnom je ukazala na metodološke propuste i nedovoljnu argumentaciju zaključaka. Umjesto očekivane hajke na autora i njegovu knjigu, zahvaljujući zrelosti naučnog dijela kolektiva Instituta, sve se završilo blažom partijskom kaznom koja je nakon nekoliko godina poništena. Rasprava o knjizi objavljena je u cijelosti u *Prilozima* br. 11-12, Sarajevo 1975-76. godine. Rasimova knjiga i njegovi stavovi bili su i povod da se organizuje okrugli sto, pod naslovom "*Partijsko savjetovanje u Ivančićima 7. i 8. januara 1942. godine*". Okrugli sto, uz učešće 28 referenata (historičari i javni radnici), sa uvodnim izlaganjem Uglješe Danilovića, održan je u Sarajevu 8. januara 1982, a Zbornik je publikovan 1983. godine.

Knjiga dr. Rasima Hurema i drugi njegovi radovi su svojevrsan pionirski poduhvat u izučavanju novije istorije Bosne i Hercegovine, posebno perioda od 1941. do 1945. godine. Za svaka dalja istraživanja ove problematike njegovi radovi i naučni rezultati su nezaobilazna polazna osnova.

Kolegu i prijatelja dr. Rasima Hurema upoznao sam 1963. godine. Skoro tri decenije proveli smo zajedno u Institutu za istoriju, dovoljno vremena da upoznam i njegove ljudske osobine. Bio je specifična ličnost, a za one koji ga nisu dobro poznavali strog, preozbiljan i nepristupačan. Međutim, nama koji smo s njim duže radili i drugovali Rasim će ostati u sasvim drugom sjećanju. Volio je naša druženja, a i mi smo ga rado prihvatili. Zapravo naša druženja uz kafu nisu se mogla zamisliti bez Rasima. Naučne rasprave o različitim problemima iz oblasti historiografije, zahvaljujući Rasimu, najčešće su se završavale šalama, vicevima i pjesmom. Jednostavno rečeno, bio je jednostavan, dobar i voljen i kao naučni radnik cijenjen i uvažavan. Sticajem okolnosti (zasnovao je novu bračnu vezu) posljednje godine života dr. Rasim Hurem proveo je na relaciji Karlovac-Zagreb. Do posljednjih dana života bavio se naučnim radom, dovršavanjem projekta o historiji Bosne i Hercegovine od 1941. do 1945. godine i učešćem u radu redakcije koja je pripremala fotomonografiju njegove Rogatice. ■

Prof. dr. Ibrahim Karabegović